

ut totum hoc ædificium desuper ruitur videatur. Cū autem ædificium aliquod concutitur, & labascit, quicunque in conspectu sunt prætereentes clamoribus adhortantur, ut sibi caveant. Hoc ergo est, quod ait Prophetæ, omnes videlicet populos circumspeturos Ecclesiæ ut domum labantem jam, ac penè ruentem; scilicet propter persecutionum magnitudinem; & se mutuò hortaturos, ut sibi à Christianorum ruina præceant. Neque aliud in nostra Vulgata significari putat, cum ait; *superlinimare cravulae*. Pro cuius intelligentia advertit, ebris hominibus, & p̄re vini ingurgitatione capitum vertigine laborantibus, omnia videri circumagi, & tremescere. Unde sensus erit: Ecclesiæ in ejusmodi discrimen traham, ut in finitimum circum oppidorum conpe-
tū, reapſe illi accidat quod falsa existimatio-
ne delūi videri sibi ebris frequenter videntur,
domos scilicet, & ædificia omnia commo-
veri. Haec tenus Aleasar. Pro cuius inter-
pretatione faciunt Chryſostomi verba tom. 5.
Homil. de expulſione sua: *Deus fundavit
hoc, quod labefactare conariſ*. Aut expe-
ri viſ potentiam Domini? *Ipsa eſt qui respi-
cit ſuper terram, & facit eam tremere: &
iterum qui jubet, & tremor ejus solidatur.*
*Aut non vidisti, trementem civitatem tuam
quoties ſtarre feciſ?* Multo magis Ecclesiæ ſuam trementem poterit confirmare. Re-
tamen vera non ipla Ecclesiæ, fed ipſi ejus per-
secutores commoventur, ut ebris circum-
aguntur, corruntque ipſis metis persecutioni-
bus oppreſſi. Unde illud Ps. 61. 4. *Inter-
ficitis universi vos, tanquam parieti inclina-
to, & materie depulſe.* Quod S. Auguſt. ex-
pli-
cat; *Interficiet omnes: Ecce apponit,
ſervite, inſtate, impellite, quaſi dejecturi. Et
ubi eſt, non morebo amplius?* Quaſi dicat;
licet vobis videatur Ecclesiæ ædificium con-
cuti, labascere, inclinari, & jam jam veſtris
persecutionibus ſolo coequari; falſa haec
omnino existimatio eft. Stetit Ecclesiæ, aeternumque ſtabit. Id tamen vobis eveniet, ut
dum Ecclesiæ perfequimiſi, ipſa veſtra ve-
xatione vos ipſos diſſipetiſ quēadmodum
inclinatus paries à jacentे impulſus jacentem
oppri-
met.

S. Chryſ.

Ps. 61. 4.

S. Auguſt.

Ecclesiæ la-
pis oneris
Tyrannoſ
concidens, &
oppri-
mēns.

S. Hiero.

1214 Subtexit deinde Zacharias, futuram eſte Ecclesiæ impugnantibus eam *lapem oneris*, quem qui ſublevaverint ei nocitteri, plus noxæ accipient. Ubi sapienter admou-
dum D. Hieron. existimat in iis verbis alludi, ad morem in Judæa veterem ſuo adhuc tempore obſervatum; ut in viculis, oppidis, & caſtellis rotundi lapides ponderis gravifimi ponantur, ad quos juvenes exercere ſoleant, & eos pro varietate virium ſuble-
vare; alii uſque ad genua, alii ad umbili-
cum, alii ad humeros, & caput, nonnulli ſuper verticem rectis junctisque manibus magnitudinem virium demonſtrantes pondus extollant. Hæc ferè Hieronymi verba, qui egregiè ſubinde concludit ad rem maximè noſtram: *Ponam Jeruſalem cunctis gentibus quaſi gravifimum lapidem ſublevandum. Le-
vabunt quidem eam, & pro virium varia-
tate vaſtabunt: ſed neceſſe eſt, ut dum leva-
tur, in ipſo nixu & elevatione ponderis gra-
vifimus lapis ſcissuram aliquam vel rafuram in levantium corporibus derelinquet.* Vides quo pacto persecutores nocere Ecclesiæ co-

nantes, majus damnum accipiant? Verè Ecclesiæ lapis oneris oneratum & portantem concidens, & opprimens; illam enim dum levarē, tollere, jaſtare, & abſicere volue-
runt Judei, & Gentiles, omnes tanto one-
re oppreſſi, & conciſi, ut patet in Nero-
ne, Decio, Valeriano, Juliano, & aliis Ecclesiæ hoſtibus ac vexatoribus.

C A P. XIII.

In persecutionibus ſplendida perſtat Ecclesiæ Christiana, & gloriſior aſſurgit.

1215 **D**ixi non ſemel Fœminâ Apocalyp- **Apo. 12.**
ticâ ſole amictâ, aſtris redimitâ, lunæ innidente, atque à Dracone magno, & **Femina**
**Apoc. ſplen-
dida, dum
divexatur.**

rufo petita illuſtrissimè figurari Ecclesiæ Christianam in ſuis p̄ſerit Martyribus op-
pugnatam. Eſt enim multorum exiftatio-
ni, rufo igneo ſeu fanguineo Dracone Tyrannoſ Ecclesiæ inſequentes & exigitantes de-
ſignari unā cum ſuo Principe Satana; ideò habere capita ſeptem, & cornua decem af-
ſurit in typum Diabolice & Tyrannicæ po-
tentiae, & ſævitiae: *Diabolus ſævitia cruen-
tus* (ait ibi venerabilis Beda) contra Eccle- **S. Beda:**
ſiam po-
tentia terreni regni armatur. In ſep-
tem enim capitibus omnes Reges ſuos, & in
decem cornibus omne regnum dicit. Et Euse-
bius Gallicanus Epifcop. in Domini. 3. poſt
Paſcha: *Rufus, propter ſanguinem Marty-
rum, quem fundere non ceſſat.* Emiſit ex ore ſuo Draco adverſus mulierem, aquam tan-
quam flumen, five ut Arabicus legit flumen aquæ, ut illam eo ſubmerget ac perderet. Quo ſignificatur turba & violentia cru-
tarum persecutionum Christianum nomen ex-
tinguere ininitium, ut multi arbitrantur. Quid ergo? Extinctane ſunt eā aquarum co-
piæ lumina, quibus quoquo-veſtus Ecclesiæ refulgebat, & ad miraculum uſque promi-
catbat? Evanuitne ſplendor ille eximius, & immensa gloria? Nequaquam certe, ſplendi-
da perfitit Ecclesiæ, imo ſplendidior & glo-
riofior. Opportune S. Chryſoſt. tom. 5. **S. Chryſ.**
Hom. de expulſio. ſua: *Quanti Tyranni ag-
gressi ſunt impugnare Ecclesiæ Dei, qua-
nta tormenta, quanta Cruces adhibuerunt!* Nunc tū eternis penit premuntur & iſti eternis gaudiis eriguntur: fulget enim Ecclesiæ ſuper ſplendorem Solis, & persecutores ejus perpetui tenebris conteguuntur. Imo Serm. de Pentecoste addit, processiſſe Ecclesiæ ex persecutionibus ſplendiſſorem, & glo-
rioforem: *Quanti magis impugnabatur, tantò clarior reddebat.* Conſonat Nazianz. Orat. **S. Nazi.**
23. quaſe eſt in laudem Heron: *Perfec-
tiones illuſtriorem quoque ipſam, & ſplendi-
diorem per ſupplicia reddebat.* Preme ve-
ra Cantic. 6. 10. *Qua eſt iſta qua progre-
ditur, &c.*

1216 Sed quorū dices, ad hoc magnum ſplendoris eximii incrementum ex persecu- **Quid luna
ſub pedibus**
tionibus ipſis emergens, ſignificandum luna deſignet.
ſub pedibus? Nonne luna ſuas patitur de-
fectiones, & obumbrationes? Respondet ar-
gutè S. Ambroſ. lib. 4. in Hexa. c. 2. & c. 8. **S. Amb.**
Ecclesiæ ſicut luna defectus habet, & ortus
frequentes; ſed defectibus ſuis crevit, & hi-
meruit ampliari, dum persecutionibus minui-
tur & confeſſorum martyrii coronatur. Verè
hoc

hoc ſenſu in Ecclesiæ cadunt illa Ecclesiæ verba c. 43. 7. 8. *Minuitur in conſummatione, & crescit mirabiliter in conſummatione;* id eſt, luna eō uſque diminuitur quoad omnino conſumpta eſſe videatur: ex hac verò diminutione confequitur continuum incrementum, donec ſolem ipsum quodammodo adequet: *Immenſa orbe plena, ac repente nulla,* ait Plini.

lib. 2. c. 9. Diminuit illa luna ex eo oritur, quod cum ſole conjuſtatur, & ipſi plenè ſubjiciatur. Non aliter Ecclesiæ ex eo quod cum Christo intime uniatur, & illi ſe perfectiſſimè ſubjiciat per configurationem mortis & paſſionis, minui videtur & obſcurari, re tamen vera inde novo lucis incremento gloriſior aſſurgit, & ab ipſo ſole illuſtratur uberiū: perſecutionibus videtur minui uſque ad ſummu, & omnino obſcurari, aſt tunc ad ſummu uſque reſplendet Martyrum confeſſionibus, & victoriis. Et obſerva hanc Ecclesiæ diminutionem ad calceum dumtaxat ſpectare, id eſt, inſimam hominiſ partem, corpus felicit, quod perſecutionibus minuit & obſcuratur cruci-
mentis, & necibus, animam verò, qua pars eſt p̄cipua, minime obſcurari, fed gloriſſi-
mè refuſigere: ideo dum luna ad pedes provol-
vit, ſole indua appetit, & ſtelli corona.

1217 Hūc revoco ardente, & non combuſtum rubum, quem Moſes jure demiratus eſt Exo. 3. 2. Emblema extitit concinniſſimum Iſraeliticæ Ecclesiæ ab Aegyptiſ divexatæ, calamitiabuſ horrendis, & miſeriauſ ſpicu-
liſ intextæ igne tribulationis ardentiſ; ut ſentit Philo lib. 1. de vita Moſis: *Significabat ardens rubus depreſſos injuria Hebreos, urens verò ignis oppreſſores Aegyptios.* Quid nunc, inquiru, ex igne ſuis flammis rubum appetente? Rubuſ ſuos flores, ſuamque viri-
ditatem, & vigorem amisit? An ignis ar-
dore tandem abſumpſus eſt? Nequaquam, quin floridior, viridior, atque ſplendiſſior appa-
ruit; quaſi ignis non ignis, ſed fons eſt irriguus: *Rubus* (ait Philo) ſubito incen-
ſus eſt, correptuſque torus à radicibus, uſque ad cacum, flamma in morem fontis ſeante, manebat; integer, & illuſus, quaſi non eſſet in-
cendiuſ materia, ſed ipſe ab igne aleretur. Conſonat Joseph lib. 2. c. 5. *Ignis rubi fru-
ticum depaſcere viſus eſt, nec frondes, nec ramos quicquam leſit.* Similiter S. Nyſſenus in vita Moſis. Sanè eo inuifitato prodigo Deus ma-
giu majoris cuſiudam miraculi ſpecimen dedit: eō enim ſpectabat viſio, ut ſignificaret in primis Hebreorū Ecclesiæ tantoper divexatam evaſiſram in colum, floridam, viridem, illuſtriorē, ſplendiſſorem ex ipſiſ met vexationibus, vexatoribusque ſuperiorē. Ita Philo, Theod. & alii. Deinde S. Hie-
ron. Epif. 127. ad Fabiolam de 42. Mansionib-
us in 8. cui multi affiſſiunt, putat per rubum incombuſtum p̄ſignari Ecclesiæ Christia-
nam, quaſe perſecutionum flammis non con-
ſumitur, ſed floret magis, virescit, vi-
geſcit, crescit, & reſplendet. Conſonat Theod. lib. 9. de leg. ubi Ecclesiæ inter perſecutiones triuphantem, & florentem, comparat cum Moysis rubo inter incendia virente: *Velut quondam rubus ille ardore ignis non eſt abſumpſus; ita nec Christianos impiorum bel-
li petitos tela hoſtilia conuipferunt.* Subdit rectiſſimè: *Cruor ille eorum corporum, irri-
gatio quadam erat novis in Ecclesiæ emergenti-
P. Ildeph. de Flores de Agone Martyr.*

Joseph.

Theod.

Gg 2 tribu-

bus plantis. Verè, Martyrum ſanguine abun-
dante, quaſi perſecutionum flammis ar-
det Ecclesiæ: qua cū tanto igne conſumi-
videbatur, ignis, irrigatio quadam erat, qua
ipſa alebatur, nutriebatur, ſecundabatur, fi-
reſcebat, virescebatque magis.

1218 Campeſtri flori, & lilio provenienti

in convallibus adſimile ſe prædicat Christus Can. 2. 5.

Cantic. 2. 1. *Ego floſ campi, & liliuſ conval-
lium.* Galatin. lib. 6. c. 10. ex Hebreis legit.

Ego Narciſſus, vel rosa terræ campeſtri pin-
guifimæ, liliuſ profundorum. Alii Hebrei

vertunt; Ego liliuſ campi, & rosa vallium. Floſ spinos

In Hebreo eſt; ego floſ ſaron. Eſt autem campi Chi-
ſaron locus spinis refertus, ut Procoptius *floridior*,

notat ad cap. 33. Ifaſe: *Regio iſpa, qua Sa-
mon & gran-
ron vocatur, aſperitate spinarum referta.* Sed, *tior.*

quaſo, cur Christus ſe spinos campi florem appella?

Cur Narciſſum inter dumeta?

Cur roſam inter spinas?

Exiſtimo spinis designati

ri perſecutiones Judæorum adverſus Iefum

excitatas uſque ad Crucis martyrium, per

quas ipſe magnific ſloruit ut regius floſ

Naciſſus non in horto, ſed in campo: tunc enim Iefus Nazareuſ p̄econio publico eſt

nominatus, cū in campo spinis coronatus

ē Cruci peſepit. Audi Bernardum Ser. 47. S. Berna-

ra in Cantica: *Floſ campi Martyr, Martyrum*

*corona, martyrii forma: foras civitatem edu-
ciſſus eſt, extra caſtra paſſus eſt, in ligno ele-
vatus eſt ſpectanduſ hominibus.* Atqui dum

Christus non ſubiit Crucis martyrium, floſ erat ē paradiſo voluptatis, floſ hortorum

veluti clauſus: cū verò tormenta, & mor-
tem pertulit, jam non floſ hortorum, ſed

campi, omnium oculis pervia ejus pulchri-
tudo, & majestas. Nulli magis floridus

quā in ſaron, id eſt, ſpinoso folo. Quæ-
rit rursus S. Bern. *Qua eſt cauſa, cur ſe S. Bern.*

campi florem voluit appellari? Cur ſic per

perſectionem, & mortem florere voluit? Nonne

alia poterat ratione ſe florem oſtendere?

Respondet egregiè: *Proſecto ut eam (Ec-
clesiam nempe) ad tolerantiam animaret cui
noverat imminere perſecutionem pati.* Id ſe
ergo libentiū proſtituit, ad quod poriſſum
vult habere ſequacem. Quaſi preſſus dicat;

ideo Christus ſe florem inter spinas perſecutionum appellat, ut agnoſcat Ecclesiæ, ſe non

aliter melius floridam futuram eſt, niſi pun-
gentibus perſectorum aculeis vallatam, la-
ceratamque.

1219 Idcirco Sponſa eo Sponſi patientis,

& per perſectionem efflorefcentis exemplo in-

Sic etiam
flammata, aſſimilatur lilio, ſeu roſa inter Chiſi Ec-

spinis, dum martyrium ſubit: *Sicut liliuſ eſt
inter spinas, ſic amica mea inter filias.* Ex He-
breo multi legunt, ſicut roſa inter spinas.

Victoriuſ Scialac in ſua traſlatione ex lin-

guia Chaldea vertit; ſicut liliuſ inter ru-
bum.

Quaſi fiat alluſio ad rubum Moſis

inter igneas flammas, & spinas florefcentem.

S. Ambroſ. in Lucam lib. 7. ad cap. 12. S. Ambroſ.

Sunt ſpinae roſarum, quia tormenta ſunt Mar-

tyrum. Sic enim flores inter spinas pun-
gentur, & lacerantur, ſic perſecutionibus pun-
gitur, & lacerantur Ecclesiæ in ſuis Martyr-
ibus; neque aliter floret Christiana religio,

quā ſoſa inter spinarum aculeos:

Et p̄e proinde Bernar. Serm. 48. in Can. c. 1. S. Bernar.

tribulatio operatur patientiam, patientia probationem, probatio spem, spes autem non confundit. Considera lilia agri quomodo inter spinas videntur, & nitent. Similiter Aponius ad ea Cant. verba. Observa etiam, non solum Ecclesiam floridorem, & vegetiorem emergere inter persecutionum spinas, sed tunc vel maximè Christum florere, & se ipsum Narcissum spinosum soli, & lumen profunditatis ostendere, cum Ecclesia sua pungitur, laceratur, & excarnificatur: sic Ambro. eo lib. 7. in Lucam: *Bene lumen Christus, quia ubi Martyrum sanguis ibi Christus, qui est flos sublimis, immaculatus.* Jam ergo sensus verborum Sponsi hic erit: sicut ego ad inflar Narcissi, lili, rosaeque gratior emineo inter persecutionum aculeos; sic tu, o Ecclesia, cum à Tyrannis divexatis, gratior affurgis, formosiorque: planè lumen, planè rosa, mihi configurata, & quam simillima.

1220 Contemplatus fuerat Sponsa Canti.
2. 9. Christum D. à Judæis exagitatum, uti capream, & hinnulum cervorum multa canum vi: *Similis est dilectus meus capreæ, binuoloque cervorum.* Subtextit continenter: *En ipse stat post parietem nostrum respiciens per fenestras prospiciens per cancellos.* Hebreæ pro. prospiciens, est meziz, id est florere, effervesce, in florem erumpere. Proprie dicunt de rosa cum è folliculorum cancellis erumpit; tunc maximè formosa, ac nitida primigeniæ suaveolentem, cum in Martyribus Cruces subit, & cruciamenta. Egregie S. Chrysost. tom. 1. Homil. 4. de paten-
tia Job: *Trucidavit (Satan) Martyres, quod deleret Ecclesiam; nesciens quod post Martyres floret Ecclesia.*

R. Davi.

Totus vulneratus Iesu, totus floridas apparet.

Orgel.

P. Alcas.

Acto. 9. 4.

Apon.

C A P. XII.

Cur Christus D. suam voluit Ecclesiam tot divexari persecutionibus.

*1222 Suppetunt pro hoc argumento rationes propemodum infinitæ, quas prolixum esset recensere. Plenæ sunt Litteræ inspiratæ, plena Sanctorum Patrum monumenta, ac pleni ferè omnes libri pii. Attingam tamen & illustrabo nonnullas, ne hinc abeat sine hoc splendore mutila tractatio hæc de Ecclesiæ persecutionibus. In primis voluit Deus suam Ecclesiam tot affici persecutionibus, ut sic eam mundaret, & purificaret; separans fideles ab infidelibus, justos ab in-
justis, tritum à paleis; atque ita appare-
ret sicut acervus tritici vallatus liliis, seu magis, as
Martyribus Ecclesia à mundatur in area.*

*Tertulliano lib. de fuga in persec. c. 1. Pa-
la, quæ Dominicam aream purgat, Eccle-
siam scilicet, confusum aceruum fideliūm
eventilans, & discernens frumentum Marty-
rum, & pales negatorum. Qua de re lucu-
lenter valde S. Chrysost. to. 2. Hom. 3. in illud Matt. 3. Habens ventilabrum in manu Matt. 3.
sua; & permundabit aream suam. Ubi aream esse Ecclesiam statuit, horreum regnum cælestis, agrum hunc mundum, ventilabrum autem, quo area permundatur, persecu-
tiones ex Dei precripto. Sed inter alia le-
tæ dignissima, observat, non dixisse Mat-
thæum, mundabit aream suam, sed permun-
dabit, quod auget & amplificat munditiem,
& ventilationem præ se fert magnam, vehe-
mentem, continuam, accuratam: Et vide S. Chrys.
quoniam non dixit, mundabit aream suam,
sed permundabit aream suam. Per tempo-
ra enim usque ad consummationem, sem-
per necesse est ut diversis modis tentetur Ec-
clesia,*

clesia, donec permundetur. Et ideo Ecclesia Christi nunquam sine tentatione dimissa est. Et primum quidem ventilarunt Judæi eam, deinde Gentiles, modo Hæretici; postmodum perventilabit Antichristus. Sic discernit Christus frumentum Martyrum à paleis negotiorum; hos igni dabit comburendos, illos veluti grana pretiosissima, & mundissima in cælesti congregabit horreum rosis coronatos immarcescibilis.

Martyris
instar vin-
demitoria
falcis, qua
purgatur
Ecclesia.
S. Justin.

*1223 Huic adsimilis est alia metaphora ab agriculturâ desumpta, qua utitur S. Laurent. Juslin. in Fasiculo amoris cap. 8. Putat enim persecutions in Ecclesiam concitatas esse veluti vindemia oriam falcam, qua purgatur Ecclesia vitis, ut sic fructus ferat uberrimos; & infructuosi palmites foras mittantur in ignem, accedente cælestis agricultæ peritiæ: Quod autem vitem suam peritus purget agriculta, testatur ipse palmum spiritualis ac uberrimus fructus. Discire, obseruo, mentis oculo per generationes singulas. Porro nullus reperitur ab ipso mundi exordio palmes verus, qui non tribulatione purgatus sit. Abel innocens in justè moriens fratris ini-
quitate purgatus est. Noe filii illusione, & aquarum inundatione purgatur. Abraham de terra sua, cognatione, & domo patris sui egrediens multarum insidiarum, plurimorumque laborum attritione purgatus est. Sic etiam de Jacobo, Josepho, Moysi, Davide, Prophetis, aliisque veteribus Patribus loquitur: nec non de Apostolis, & reliquis Martyribus, de quibus subtextit. De Martyrum vero palmi-
tibus quid dicam? Quanta sunt purgati diligenter nemo sufficiens explicit verbis. Fuere namque attriti verberibus, flagris excoriati, obruti lapidibus, ignibus concremati, diversariisque panarum generibus extinti: ut Christo coherendo fructificant, repleantque Eccle-
sia torcularia sanguine suo.*

Vt aurum,
ut argentum
excoquuntur
Martyres.

Mala. 3. 2.

*1224 Adde, alsum à Deo negotium purificandi Ecclesiam suam per persecutions, non perfundit, neque molli brachio, sed longo & accurato studio, qualis argenterius metalla purificat, & conflat. Hoc illud est, quod Malachias dixit c. 3. 2. Ipse quasi ignis conflans: & sedebit conflans, & emundans argentum. Quæ verba Vatabus explicat de persecutionibus Christianorū in primis Ecclesiæ, quæ fuerunt ardentissimæ. Persecu-
tiones enim sunt ignis quo Deus purificat, & excoquit fideles: & sicut sordes metallo-
rum auferunt igne, sic peccata persecutio-
nibus: ut maneat Ecclesia nitida instar argenti, splendente argentei Christiani. Scit probè Deus, tantum esse argenti, & auri in Ecclesia orthodoxa, ut etiam si eam eo ex-
ploret atque excoquat modo, quo aurifex aut argenterius excoquere, & purificare solet argenterium, dura nempe, ac vehementi perse-
cutionum fornace, remansurum plurimum pre-
tiosæ materiæ, sublatâ scoria. Non sic in ve-
teri Hebræorum Ecclesia, de qua Ifaias di-
cit c. 48. 10. Ecce excoxi te, sed non qua-
si argentum: elegi te in camino paupertatis: id est purificavi te non igne persecutionum
vehementi, & argenterii modo; sed leviter arque benignè, camino nempe paupertatis seu tribulationis molliori ac benigniore. Si enim dura dirarum persecutionum fornace excoqueret illam Ecclesiam, cum parum ha-
beret argenti, & auri, & ferè tota ex ma-
P. Ildeph. de Flores de Agone Martyr.*